

JAARVERSLAGENANALYSE 2014 SECTORRAPPORT ZIEKENHUIZEN

Een analyse van de financiële positie, uitgaven, capaciteit en productie

juni 2015

Intrakoop, de inkoopcoöperatie van de zorg
Verstegen, accountants en adviseurs
i.s.m. Marlyse-Research

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Verantwoording.....	3
1.2	Leeswijzer	3
2.	Financiële positie.....	4
2.1	Resultaat.....	4
2.2	Solvabiliteit.....	4
2.3	Liquiditeit.....	4
3.	Bedrijfslasten.....	5
3.1	Inkoopuitgaven	6
3.2	Personeel.....	8
3.3	Capaciteit en productie	10

1. Inleiding

1.1 Verantwoording

Intrakoop¹ en Verstegen accountants en adviseurs² hebben een analyse uitgevoerd op de 94 jaarverslagen van ziekenhuizen die begin juni 2015 beschikbaar waren over het jaar 2014. Doel van deze jaarverslagenanalyse is de financiële kengetallen en uitgaven van deze ziekenhuizen in kaart te brengen.

De analyse is uitgevoerd op basis van 94 bruikbare jaarverslagen, voorzien van financiële cijfers over het jaar 2014 met vergelijkende cijfers over 2013. Bij de analyse is gebruik gemaakt van de gegevens uit DigiMV (bron: CIBG, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, bewerkt en beschikbaar gesteld door IntraKoop).

1.2 Leeswijzer

In deze rapportage wordt de situatie ten aanzien van de financiële positie, de bedrijfslasten, capaciteit en productie van de Nederlandse ziekenhuizen in het jaar 2014 beschreven. De financiële positie wordt beschreven aan de hand van het resultaat, de solvabiliteit en de liquiditeitspositie. De bedrijfslasten worden nader getypeerd aan de hand van de inkoopuitgaven en de personeelskosten.

---

¹ IntraKoop is de inkoopcoöperatie van de zorg en helpt circa 600 zorgorganisaties met meer dan 7.000 locaties efficiënter te werken.

² Verstegen accountants en adviseurs is de huisaccountant van meer dan 100 zorgorganisaties, waarbij zij de jaarcijfers controleren en bedrijfseconomisch en fiscaal advies verstrekken.

2. Financiële positie

Figuur 2.1 Financiële kengetallen cure-sector 2014

	Norm	2014	2013
Resultaat			
Totaal netto resultaat (x € 1 mln.)		425	464
Resultaatsratio		2,1	2,4
Solvabiliteit			
Totaal eigen vermogen (x € 1 mln.)		4.587	4.163
Omzetratio	15%	23,0%	21,3%
Liquiditeit			
Liquideitsratio	1,0	1,2	1,1

2.1 Resultaat

De 94 onderzochte ziekenhuizen hebben hun financiële resultaten in 2014 zien dalen van 2,4% in 2013 naar 2,1% in 2014. De daling van het netto resultaat wordt veroorzaakt door de hogere bedrijfslasten (personeel, inkoop), die € 378 miljoen hoger zijn dan over 2013, terwijl de opbrengsten niet navenant zijn gestegen.

Het resultaat in de ziekenhuissector is nog voor circa € 93 miljoen positief beïnvloed door afwikkeling van vergoedingen in het kader van de transitierегeling 2012 – 2013. In 2013 bedroeg de transitievergoeding nog € 312 miljoen.

2.2 Solvabiliteit

Dankzij de positieve resultaten is de vermogenspositie in 2014 verbeterd van gemiddeld 21,3% in 2013 naar 23,0% in 2014. 14 van de 94 onderzochte ziekenhuizen hebben een weerstandsvermogen lager dan de gangbare norm van 15%.

2.3 Liquiditeit

De liquiditeit, de mate waarin aan de betalingsverplichtingen op korte termijn kan worden voldaan, is het afgelopen jaar iets verbeterd van 1,1 naar 1,2. Over het geheel genomen is dat toereikend, maar tegelijkertijd zit daar ook de kwetsbaarheid. Van de 94 ziekenhuizen zijn er eind 2014 25 met een liquideitsratio lager dan de wenselijke 1,0 tegenover 32 in 2013.

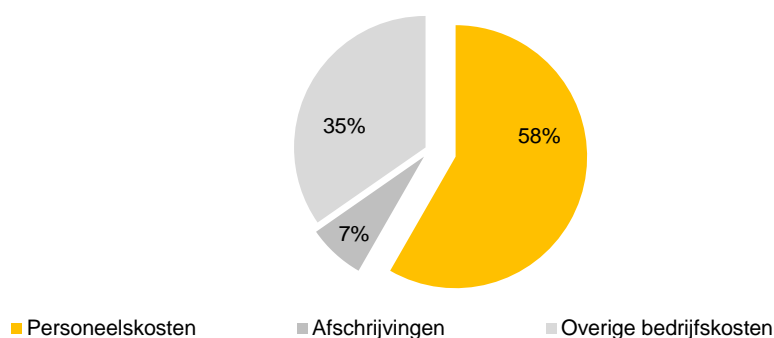
Wel hebben de ziekenhuizen te maken met een toenemend risicoprofiel binnen de liquiditeit. Dit wordt zichtbaar in de afname van de vorderingen uit hoofde van bekostiging, die eind 2013 nog relatief hoog was vanwege de vorderingen uit hoofde van de transitierегeling. Tegenover deze risicoarme vordering staat een toename van het onderhanden werk uit DBC's waarvan de werkelijke inbaarheid aanzienlijk onzekerder is.

3. Bedrijfslasten

In 2014 stijgen de totale bedrijfslasten van ziekenhuizen met +2,0% bij een omzettoename van +1,6%.

De personeelskosten van ziekenhuizen liggen gemiddeld op 58% van de totale bedrijfslasten. Bij andere deelsectoren binnen de gezondheidszorg ligt dit percentage met circa 70% aanzienlijk hoger. Ziekenhuizen kennen hogere investeringen met daarmee gepaard gaande hogere afschrijvingskosten. Daarnaast zijn de overige bedrijfskosten bij ziekenhuizen aanzienlijk hoger, vooral doordat de patiëntgebonden kosten bijna het tienvoudige zijn van dezelfde kosten in de care-sector.

Figuur 2.2   *Aandeel personeelskosten in totale bedrijfslasten ziekenhuizen*

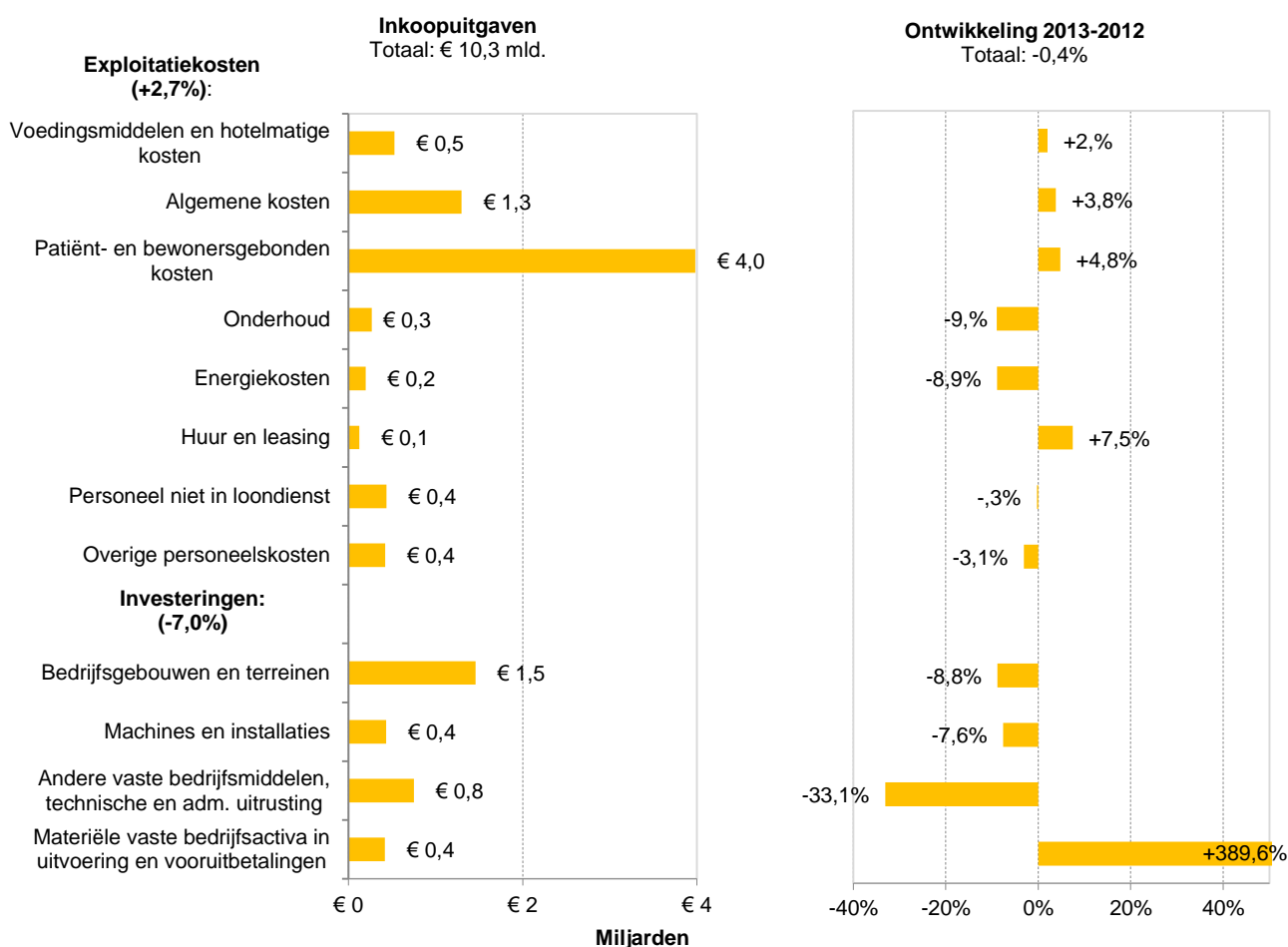
3.1 Inkoopuitgaven

Tot de inkoopuitgaven van een organisatie behoren alle inkoopgerelateerde exploitatiekosten en investeringen. De inkoopuitgaven dalen licht met -0,4%. Dit is een gevolg van een dalende investeringsgraad van -7,0% bij een lichte toename van de inkoopgerelateerde exploitatiekosten van +2,7%. Ter vergelijking: in 2013 stegen deze kosten nog met respectievelijk +3,5% en +6,3%.

De totale inkoopuitgaven van de 94 onderzochte ziekenhuizen bedragen in 2014 € 10,3 mld. Het is daarmee een uitgavenpost die bijna net zo omvangrijk is als de uitgaven aan personeel (€ 10,7 mld).

Binnen de inkoopgerelateerde exploitatiekosten zijn de hoogste stijgingspercentages te zien bij huur en leasing (+7,5%) en bij de patiënt- en bewonersgebonden kosten (+4,8%). In de belangrijkste investeringscategorieën is sprake van teruglopende uitgaven.

Figuur 2.3 *Verbijzondering inkoopuitgaven 2014*

Patiënt- en bewonersgebonden kosten

Patiënt- en bewonersgebonden kosten staan het dichtst bij de kernactiviteit van ziekenhuizen. Uit aanvullende grootboekanalyses van IntraKoop blijkt dat gemiddeld rond de 65% hiervan wordt uitgegeven aan kosten voor behandeling en behandelingsondersteunende functies en zo'n 10% aan verpleging en verzorging (personeelskosten niet meegerekend).

In totaal bedragen de patiënt- en bewonersgebonden kosten van de onderzochte ziekenhuizen € 4,0 mld. In 2014 stijgen deze kosten net als in de voorgaande jaren harder dan de bedrijfsopbrengsten. In 2014 stijgen de patiënt- en bewonersgebonden kosten met +4,8%, terwijl het aantal klinische opnamen met -3,7% afneemt.

Uit aanvullende grootboekanalyses van IntraKoop blijkt dat bijna 38% van de patiëntgebonden kosten bij ziekenhuizen voor rekening komt van medicijnen (incl. bestralingsmiddelen en dialysebenodigdheden). De stijging van de kosten voor dure geneesmiddelen en de maatregelen waarbij extramurale geneesmiddelen worden overgeheveld vanuit het geneesmiddelenvergoeding-systeem (GVS) naar de ziekenhuiszorg vormen een mogelijke verklaring voor de toename van de patiënt- en bewonersgebonden kosten.

Huur en leasing

Binnen de inkoopgerelateerde exploitatiekosten zijn de uitgaven aan huur en leasing met +7,5% het sterkst gestegen. Een mogelijke verklaring hiervoor hangt samen met de dalende investeringen bij de onderzochte ziekenhuizen in 2014. De ziekenhuizen lijken scherpere keuzes te maken tussen het in eigendom nemen van kapitaalgoederen of het voor langere tijd huren of leasen van deze bedrijfsmiddelen.

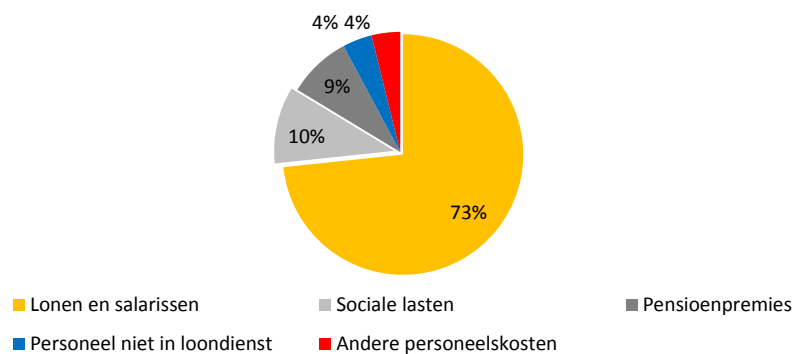
Investeringen

De uitgaven in de belangrijkste investeringscategorie van bedrijfsgebouwen en terreinen zijn in 2014 gedaald met -8,8% naar € 1,5 mld. Het is opvallend te nemen dat daarentegen de investeringen in materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering, waar de lopende bouwprojecten toe behoren, in 2014 meer dan verdrievoudigen. Deze stijging wordt onder meer veroorzaakt door nieuwbouw bij het grootste ziekenhuis van Nederland, Erasmus MC. Van een trend lijkt vooralsnog geen sprake.

3.2 Personeel

Bijna driekwart van de totale personeelskosten van ziekenhuizen (=73%) betreft lonen en salarissen. Het aandeel van personeel niet in loondienst (PNIL) bedraagt 4% van de totale personeelskosten. Van alle deelsectoren is het aandeel PNIL bij de ziekenhuizen het minst.

Figuur 2.4   *Verbijzondering personeelskosten ziekenhuizen 2014*

Binnen de personeelskosten worden onderscheiden:

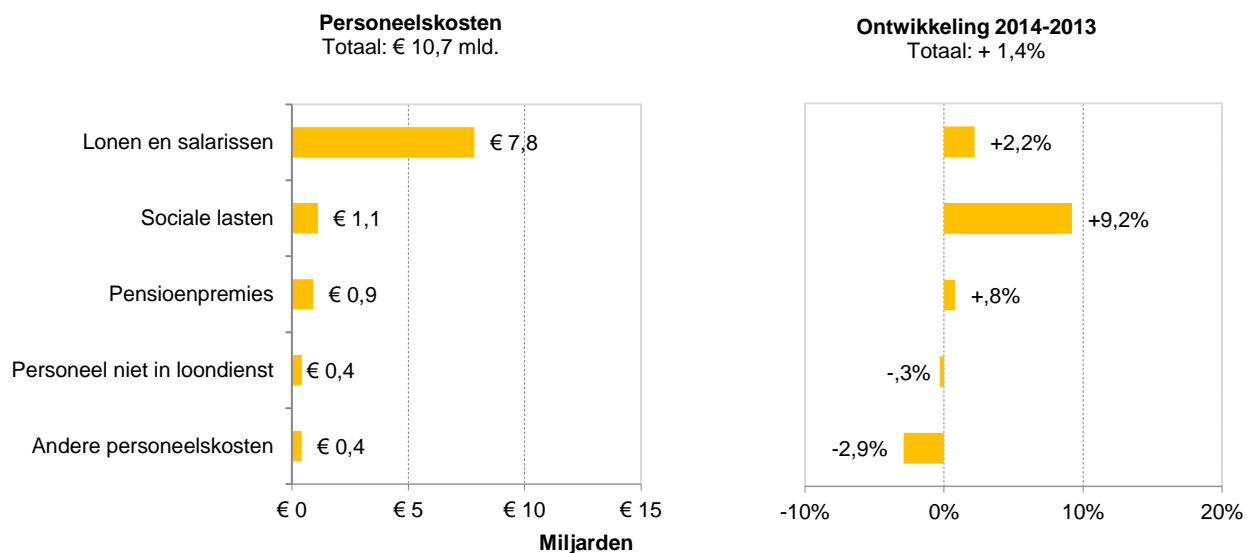
- Lonen en salarissen
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- Personeel niet in loondienst (inkoopgerelateerd)
- Andere personeelskosten (grotendeels inkoopgerelateerd)

Binnen de personeelskosten valt met name de stijging van de sociale lasten met +9,2% op. De toename van de sociale lasten is in lijn met de trend dat premies voor sociale verzekeringen in toenemende mate voor rekening van de werkgeverslasten komen. In 2014 waren met name de stijging van de WAO-premie en de premie voor WGA Flex oorzaken van de kostenstijging voor werkgevers.

Voor de 94 onderzochte ziekenhuizen bedragen de personeelskosten in 2014 € 10,7 mld.

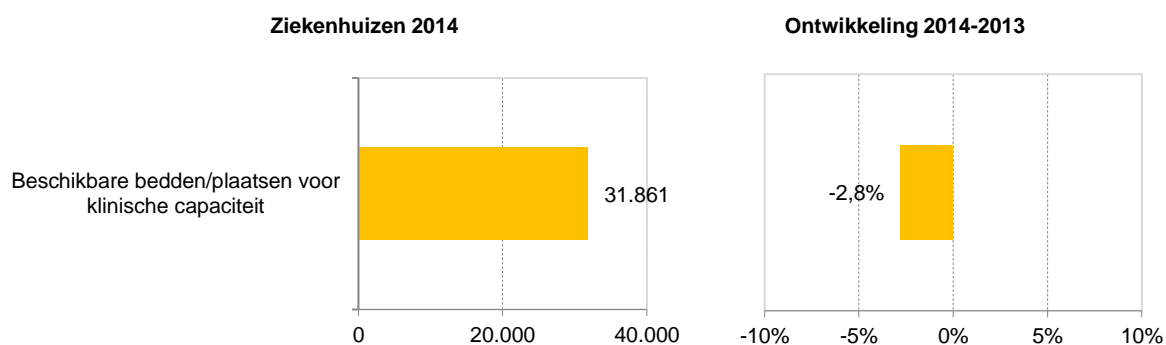
Figuur 2.5   *Verbijzondering personeelskosten 2014*

3.3 Capaciteit en productie

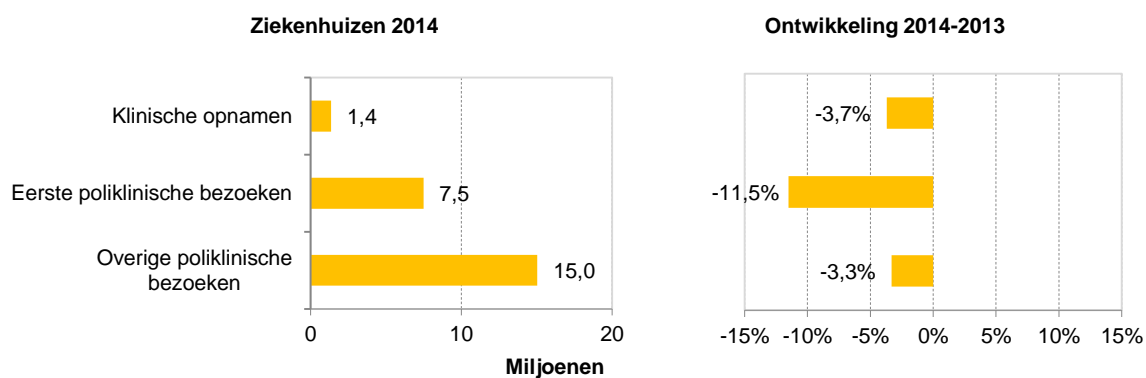
De 94 onderzochte ziekenhuizen hebben samen een capaciteit van 32.743 bedden. Nadat in 2013 de ziekenhuiscapaciteit al licht was gedaald met -2,5%, is in 2014 opnieuw sprake van een daling, en wel met -2,8%. Gemini MGG in Den Helder kent met een afname van 662 naar 179 beschikbare bedden/plaatsen voor klinische capaciteit en dag/deeltijdbehandeling de sterkste daling.

Figuur 2.6 Capaciteit onderzochte ziekenhuizen

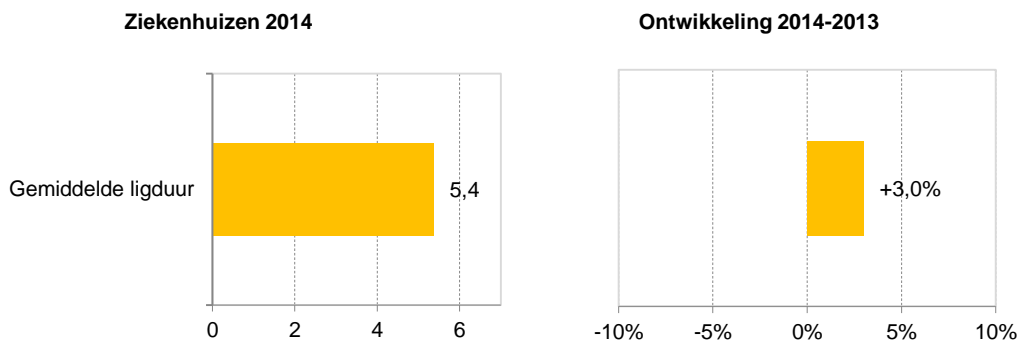
De 94 ziekenhuizen kennen in 2014 in totaal 1,4 miljoen opnamen: een daling van -3,7%, nadat in 2013 ook al sprake was van een aanzienlijke daling (-9,4%). Ook het aantal eerste poliklinische bezoeken daalt en wel met -11,5%. Het aantal overige poliklinische bezoeken neemt af met -3,3%. Een verklaring voor deze daling is dat poliklinische handelingen steeds vaker worden ondergebracht bij de huisartsenzorg of worden overgenomen door zelfstandige behandelcentra.

Figuur 2.7 Aantal klinische opnamen ziekenhuizen

Hoewel de afname van het aantal klinische opnamen sterker is dan de daling van de capaciteit, blijft de gemiddelde bezettingsgraad in 2014 ongeveer op het niveau van 2013 als gevolg van een iets langere gemiddelde ligduur van 5,2 naar 5,4 dagen. De gemiddelde bezettingsgraad van een ziekenhuisbed ligt bij de onderzochte ziekenhuizen op 63%.

Figuur 2.8 Gemiddelde ligduur

© 2015 IntraKoop en Verstegen accountants en adviseurs. Overname of reproductie van de inhoud van deze rapportage, op welke wijze dan ook, is uitsluitend toegestaan met bronvermelding 'IntraKoop en Verstegen accountants en adviseurs: Jaarverslagenanalyse Zorgsector 2014'. Het gegevensbestand dat ten grondslag ligt aan deze rapportage is eigendom van IntraKoop en voor geïnteresseerden tegen vergoeding opvraagbaar.

IntraKoop u.a.
Regterweistraat 11a, 4181 CE Waardenburg
Postbus 67, 4180 BB Waardenburg
<http://www.intrakoop.nl>
<http://twitter.com/intrakoop>

Verstegen accountants en adviseurs
Noordendijk 189, 3311 RN Dordrecht
Postbus 574, 3300 AN Dordrecht
<http://www.verstegenaccountants.nl>
<http://twitter.com/VerstegenAcc>